

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2023/24

Destinace (země, město): Velká Británie, Glasgow

Jméno, příjmení: Kristýna Dufková

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav): University of Glasgow, School of Modern Languages & Cultures

Na University of Glasgow je český jazyk vyučován v rámci lektorátu českého jazyka a literatury, který je součástí School of Modern Languages and Cultures. Tento lektorát, stejně jako lektoráty dalších slovanských jazyků, nabízí studentům možnost studovat češtinu jako součást literárněvědného oboru Comparative Literature. Navíc mají studenti z různých jiných oborů možnost seznámit se se základy českého jazyka, pokud si češtinu zvolí jako jeden z cizích jazyků, které musejí absolvovat. To vede k tomu, že češtinu neméně zapáleně studují i studenti z oborů zcela nejazykových (psychologie, historie, informatika, politologie). Všem těmto studentům je přizpůsobována výuka, přístup k nim je individualizován, domácí úkoly i dílčí projekty jsou šité na míru.

V rámci lektorátu mají studenti příležitost nejen se seznámit s českým jazykem a zdokonalit své jazykové dovednosti, ale také získat hlubší porozumění české kultuře, literatuře, středoevropským dějinám a základům lingvistiky. Tento komplexní přístup k výuce přispívá k formování studentů jako informovaných a všestranně kulturně edukovaných jedinců.

Úrovně

Na univerzitě je možné studovat češtinu na různých úrovních, od úplných začátečníků až po pokročilé (úroveň B2/C1, občas C2). Studenti v kurzech pro začátečníky se často setkávají s českým jazykem nebo slovanským jazykem obecně poprvé, a pro některé je to první zkušenost

s jazykem flektivním. I v rámci těchto skupin je však potřeba práci diferencovat, protože se opět setkávají studenti s různými zájmy, z různých oborů a s rozličnou znalostí jazykovou i přípravou teoretickou. Po absolvování tohoto dvousemestrálního kurzu by měli být studenti schopni se domluvit v češtině na základní úrovni, rozumět jednoduchým textům a vést konverzace o každodenních tématech, stává se ale, že dosáhnou i úrovně B1. V navazujícím dvousemestrálním kurzu se pak se studenty pokračuje podle potřeby. Nejčastěji se tak dostanou k úrovni B1, ale výjimkou není ani úroveň B2. Nejpokročilejší studenti pak rozvíjí studium individuálně. Často potřebují znalost češtiny při svých projektech, disertacích a jiných závěrečných pracích, takže je výuka orientována tímto směrem. Někdy se v kurzech objevují i studenti s češtinou na úrovni rodilých mluvčích, kteří potřebují individuální výuku k procvičení specifických oblastí, jako je interpunkce, formální vyjadřování či fráze, dialektismy.

Učební materiály

Při výuce byly použity učebnice *Czech Step by Step* (L. Holá), *Czech it UP!* (kol. autorů UPOL) a cvičení z dalších, běžně dostupných učebnic, hry z publikace *Jazykové hry a aktivity A1.1* (Z. Malá), adaptované texty, ale i autentické texty (Neruda, Erben, Hlaváček, Karásek ze Lvovic, Mácha, Čapek, Fuks, Havel, Kundera, Kantůrková, Rudiš, Katalpa, Hůlová, Wernisch atd.). Využívána byla přirozeně audia a videa, např. Krátké české zprávy, *Because Czech is Cool*, *Honest Guide* apod., scény od „Cimrmanů“, písně (*Kráva* od Polákové, *Náměšť* od Hutky, *Tepláky* od Nightwork, *Až mi bude pětadesát* od Horáka apod.), filmy. Lektorka využívala také vlastní materiály – deskové hry, pracovní listy, prezentace, interaktivní cvičení, únikovky, adventní kalendáře, které vytvářela v Genial.ly, v Canvě a jiných programech.

Organizace

Na University of Glasgow je akademický rok rozdělen na dva semestry, každý trvá 11 týdnů, po nichž následují zkoušková období. Tento rok se zkoušky konaly opět jak online (ústní zkoušky pro studenty kurzu Czech 1), tak prezenčně (ústní zkoušky pro ostatní studenty a písemné zkoušky pro všechny studenty). Studenti byli na zkoušky dobře připraveni a jejich výsledky většinou opět dosahovaly hodnocení na úrovni A (podle fakultní stupnice se jedná o rozmezí A 22–A 18).

Pracovní podmínky

Lektorka sdílela pracovnu s polskou lektorkou a ruským lektorem, kde měla k dispozici stůl s počítačem a knihovničku. Měla také možnost tisknout a skenovat na společné tiskárně. Přístup do budovy měla zajištěný 24 hodin denně, a to jak ve všední dny, tak o víkendech. Mohla rovněž využívat univerzitní knihovnu, která nabízí široký výběr tištěných i elektronických knih a přístup k odborným časopisům. Knihovnu využívala velmi hojně a často. Setkávala se zde také občas se svými studenty, což jim poskytovalo přístup k rozsáhlým zdrojům a podporovalo jejich studijní a výzkumné aktivity.

Další aktivity

Lektorát českého jazyka je pro studenty velice důležitý, protože jim poskytuje nejen získání jazykových dovedností, ale také hlubší porozumění české kultuře, literatuře i historii. Studenti oceňují kvalitu výuky a možnost přizpůsobení výuky individuálním potřebám každého studenta a podporu i mimo jazykové kurzy. Se studenty se vyučující účastnila univerzitních a mimouniverzitních aktivit a její přítomnost a příprava na tyto akce byla vysoce ceněna i vedením fakulty. Studenti se ve svém volném čase zapojovali s nadšením do jakékoliv propagace českého jazyka a kultury. Vařili, pekli i smažili česká jídla, zpívali české písně, představovali českou tradici betlémů a jiných vánočních i velikonočních specifík. Kromě toho se živě zajímali o další témata, lektorka pro ně připravovala kupř. speciální lekce o Timovi (graffiti), etymologii, dávné i nedávné historii, o druzích piva, o Komenském a jeho didaktice, o upírech (zvolili si studenti sami), lekce historické mluvnice, současného jazyka, vulgarismů, onomastiky aj.

Na hodiny pravidelně chodili i studenti, kteří na češtinu zapsáni nebyli (nedostali tedy za to žádné kredity), ale kteří se chtěli dozvědět více, příp. něco nového, příp. je zajímala právě komparace mezi jednotlivými slovanskými jazyky či historická gramatika, hláskové změny, nebo je zkrátka výuka a přístup lektorky bavily, do Glasgow dokonce na hodiny dojížděli. Připravovala tak hodiny i pro ně – podle zájmu.

Spolupráce

Lektorka spolupracovala s kolegy na kodexu o genderově neutrálním jazyce, na přednáškách a workshopech pro budoucí studenty jazyků, kde představovala zejména práci s reáliemi. Podporovala své studenty v rozvoji, např. připravila lekci + konzultace, v nichž předávala své

didaktické postupy a metody studentce kurzu Czech 2 (úroveň B1-B2), která pak své nabyté vědomosti prakticovala při výuce jedné lekce pro studenty Czech 1. Pro všechny zúčastněné to byla velmi poučná a zábavná hodina. Studentka v roli vyučující se tak utvrdila ve svých schopnostech i vědomostech, byla nadšená tím, čeho za rok a půl tvrdé práce dosáhla.

V dalších specializovaných lekcích jsme se věnovali české literatuře – čtení s předvídáním, blackout poetry, metodám kritického myšlení, „dada“ básním aj., a výtvarným/audiovizuálním činností – tvorbě zinů, tvorbě časopisů, ilustracím k přečteným textům – jak tradičními způsoby, tak i počítačovou grafikou, komiksy, dabování videí apod.

Závěrečné práce

Minulý rok byla obhájena práce s názvem *The Black Experience in 1960s Czechoslovak Cinema*, která se zabývala vztahy mezi Československem a subsaharskou Afrikou v 60. letech 20. století a zobrazováním subsaharských Afričanů v československých vizuálních médiích. V tomto roce studentky pokračovaly ve svých pracích *Concealment During the Holocaust: An Analysis of Jews' Attempts to Evade Detection and Deportation in the Protectorate of Bohemia and Moravia*, v níž jsou zkoumány deníkové zápisy českých Židů, nebo v práci o českém surrealismu *Surrealism, Dreams and Other Realities: an Analysis of Imaginary Spaces in Cinema and their Contribution to Metaphysics*. Jiní studenti se i díky hodinám češtiny rozhodli pro studium v ČR (magisterská studia na Univerzitě Karlově v Praze), případně se zajímali o práci a život v ČR (v Brně, což se nakonec zadařilo).

Během pravidelných setkání zaměstnanců a vyučujících se studenty, která probíhají každý semestr v otevřené a přátelské atmosféře, se diskutují různé problémy, obavy a starosti. Námitky či stížnosti týkající se kurzu češtiny nebo práce české lektorky nebyly zaznamenány. Naopak zaznívaly názory jako „nejlepší hodiny na univerzitě“, „nejzábavněji strávený čas“, „na hodiny češtiny jsme se těšili nejvíc“, „nejkrásnější vzpomínky“ apod.

Studentský časopis:

Byla distribuována čísla časopisu *Čeština v Glasgow*, který jsme se studenty založili. K nalezení na následujících odkazech:

11/2022: https://www.canva.com/design/DAFRxpj_6Uo/H1yyYYXwoWj1Zox8cyj4kA/edit

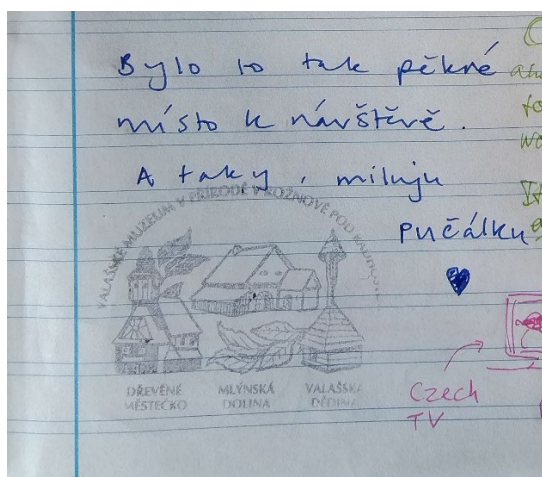
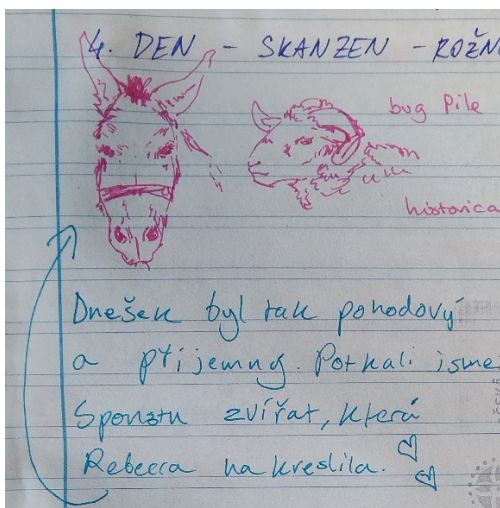
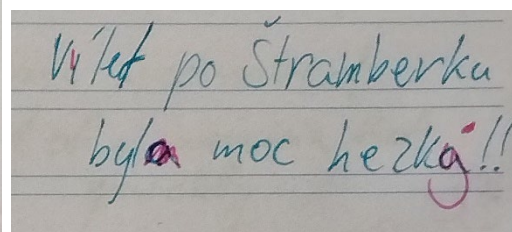
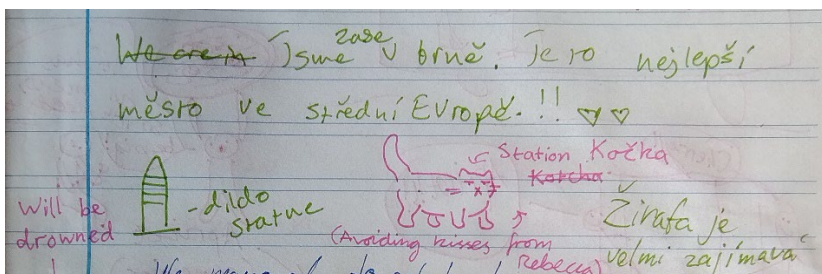
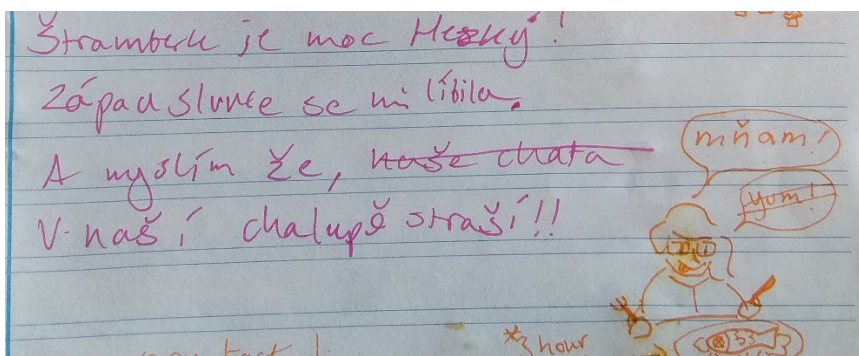
03/2023: <https://www.canva.com/design/DAFZuLDHzm8/DkC3A73Cxl75OhAAIS0B4g/edit>

Lektorát na Univerzitě v Glasgow má pro studenty značný přínos, což potvrzují nejen lektorčiny vlastní zkušenosti, ale i zpětná vazba od samotných studentů. Studenti, které vyučovala, prokazují vysokou míru aktivity, nadšení a pracovního nasazení. Je proto zásadní poskytovat jim co nejkvalitnější výuku a podporovat jejich všestranný rozvoj.

Znalosti a dovednosti získané v kurzech mohou mít dalekosáhlý dopad na profesní i osobní život studentů, jak se ukazuje také na příkladu těch, kteří se po studiu přestěhovali do ČR a studují či pracují tam. Tímto způsobem lektorát nejen obohacuje akademický život studentů, ale také přispívá k jejich přípravě na budoucí kariéru v globálním prostředí.

Exkurze:

Akademický život studentů jsme obohatili ještě jednou aktivitou. Po skutečně dlouhém plánování a po nejrůznějších peripetiích, se zdařilo vyjet na exkurzi do České republiky. V České republice jsme strávili celý týden, byli jsme ubytováni na různých místech (studenti se tak museli dostávat na určitá místa naprosto sami, takže byli nuceni používat skutečně pouze češtinu). Navštívili jsme Brno, Štramberk, Rožnov, Frenštát, Radhošť, Mikulov. Na všech těchto místech jsme společně poznávali českou zemi s její historií i kulturou – Špilberk, Petrov, jeskyně Šipka a Kotouč, skanzen, strastiplná jízda lanovkou, pohanský i křesťanský vrchol na Radhošti, Jurkovičovy stavby, děsivý úprk dolů na autobus, židovský hřbitov, busty slavných Čechů, česká i valašská kuchyně (a „opravdový“ český chléb), velikonoční vynášení Morany, barvení vajíček, rachocení na vsi, pletení pomlázek apod. Užili jsme si tak jak kulturně (včetně edukativních programů), tak i sportovně. Více se o výletě je možné se dočíst v Krajinách češtiny č. 16. Výlet byl pro lektorku jako organizátora sice velice náročný, ale stál rozhodně za to, studenti odjížděli s mnoha zážitky a poznatky a ještě více utužili jako kolektiv. Ohlasy na exkurzi byly také zcela pozitivní (studenti si i navzájem opravovali chyby 😊), např.:

V příštím roce jsme chtěli ve všech výše uvedených aktivitách pokračovat (pokračování měla mít i exkurze).

Publikované texty

K práci lektora samozřejmě patří také publikace textů. Kromě textu v minulých *Krajinách češtiny* č. 15 (*Český Mikuláš, čert a anděl dorazili do Glasgow*) vyjde výše zmíněný report z exkurze v *Krajinách češtiny* č. 16 (*Za pohanskými a křesťanskými Velikonocemi*). Z odborných textů pak ty, které souvisely s lektorčinou prací v Glasgow (kupř. ohledně překladačství *Legal profession terms in the light of subtitling: The Man Who Defended Gavrilo Princip; Expresiva na plátně: „Díky, chlapče, jsi zlatý!“; Повеќејазичноста и промената на кодом во современи македонски филмови и нивниот одраз во чешките титли* aj.). Vyšly i některé překlady. K překladům

a práci s texty motivovala vyučující také své studenty, a vznikly tak nádherné studentské práce, některé z nich jsme společně vetkli do časopisu *Čeština v Glasgow*.

Lektorka by ráda vyjádřila své upřímné poděkování Janu Čulíkovi a Mirně Šolić za jejich přínos českým studiím v Glasgow, za úsilí, které vynakládají pro zachování lektorátu českého jazyka, a za neustálou podporu. Za neutuchající podporu a nadšení pro rozvoj výuky „malých jazyků“ je nutné poděkovat Stephanu Forcerovi, který „českou“ skupinu podporoval v jejích aktivitách opravdu se vším entusiasmem jemu vlastním, stejně jako Arabelle Infantino a Barbaře Divers, se kterými byla radost spolupracovat. Velký dík patří též studentům za překrásnou atmosféru. Bez nich jako motoru by práce lektora nedávala tak ohromný smysl, jaký celou tu dobu dávala.

Glasgow 31. července 2024

Mgr. Bc. Kristýna Dufková, Ph.D.